

Reaaliaikainen vuosiomavastuu (lääkekatto)

Kela, Etuuspalvelun lakiyksikkö,
Terveystuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

28.11.2019

Kela|Fpa

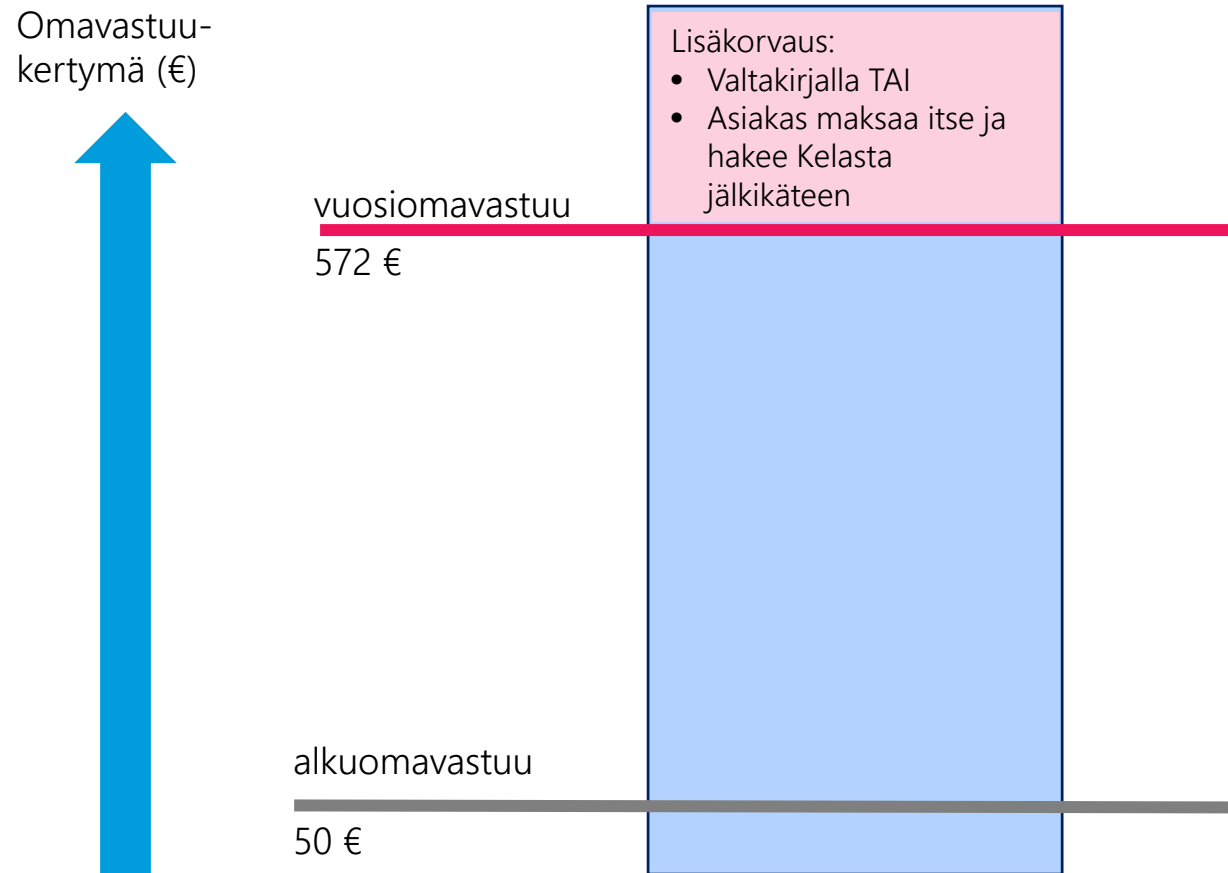
Lisäkorvauksen vuosiluvut

- **Vuosi 1986: suurten lääkekustannusten korvausmenettely otetaan käyttöön**
 - kattosumma 2228,13 markkaa
 - katon ylittäneet 8 600 henkilöä
 - lisäkorvaukset 0,9 miljoonaa markkaa
- **Vuosi 2008: lisäkorvaus suorakorvauksena** - rajaostosta asiakas hakee korvauksen Kelasta
 - kattosumma 643,14 euroa
 - katon ylittäneet 167 000 henkilöä
 - lisäkorvaukset 146,7 miljoonaa euroa
- **Vuosi 2020: lisäkorvaus rajaostosta suorakorvauksena**
 - kattosumma 577,66 euroa
 - katon ylittäneet vuosi 2018: 254 000 henkilöä
 - lisäkorvaukset vuosi 2018: 174,2 milj. euroa

Vuosiomavastuun ylittyminen kuluva vuosi 2019

- Kela seuraa lisäkorvaukseen oikeuttavan vuosiomavastuun ylittymistä apteekista saatujen tietojen perusteella.
- Kela lähettää asiakkaalle kirjeen vuosiomavastuun ylittymisestä ja oikeudesta lisäkorvaukseen. Kirjeessä on hakemuslomake ja ohjeet lisäkorvauksen hakemiseen rajaostosta.
- Tieto oikeudesta lisäkorvaukseen päivittyy apteekkien käyttöön ilmoituskirjeen postituspäivää seuraavana päivänä.
- Tämän jälkeen asiakas saa lisäkorvauksen apteekissa.

Vuosiomavastuun ylittyminen vuoden ensimmäisellä lääkeostolla (kallis lääke), kuluva vuosi 2019

1. Jos asiakkaan **yhden lääkkeen** omavastuu on ollut suurempi kuin vuosiomavastuu, niin apteekilla on ollut mahdollisuus tarjota asiakkaalle **VALTAKIRJAMENETTELYÄ**:
 - Asiakas on maksanut apteekissa vuosiomavastuun 572 € (sisältäen alkuomavastuun 50 €) + lääkekohtaisen omavastuun 2,50 € tai poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun 0,21 €/vko.
 - Apteekki on hakenut asiakkaan antamalla valtakirjalla asiakkaan puolesta lisäkorvauksen Kelalta
2. **VAIHTOEHTOISESTI**: Asiakas on saanut apteekissa vain korvausluokan (peruskorvaus tai alempi erityiskorvaus) mukaisen korvauksen ja hän on hakenut lisäkorvauksen Kelasta jälkikäteen.

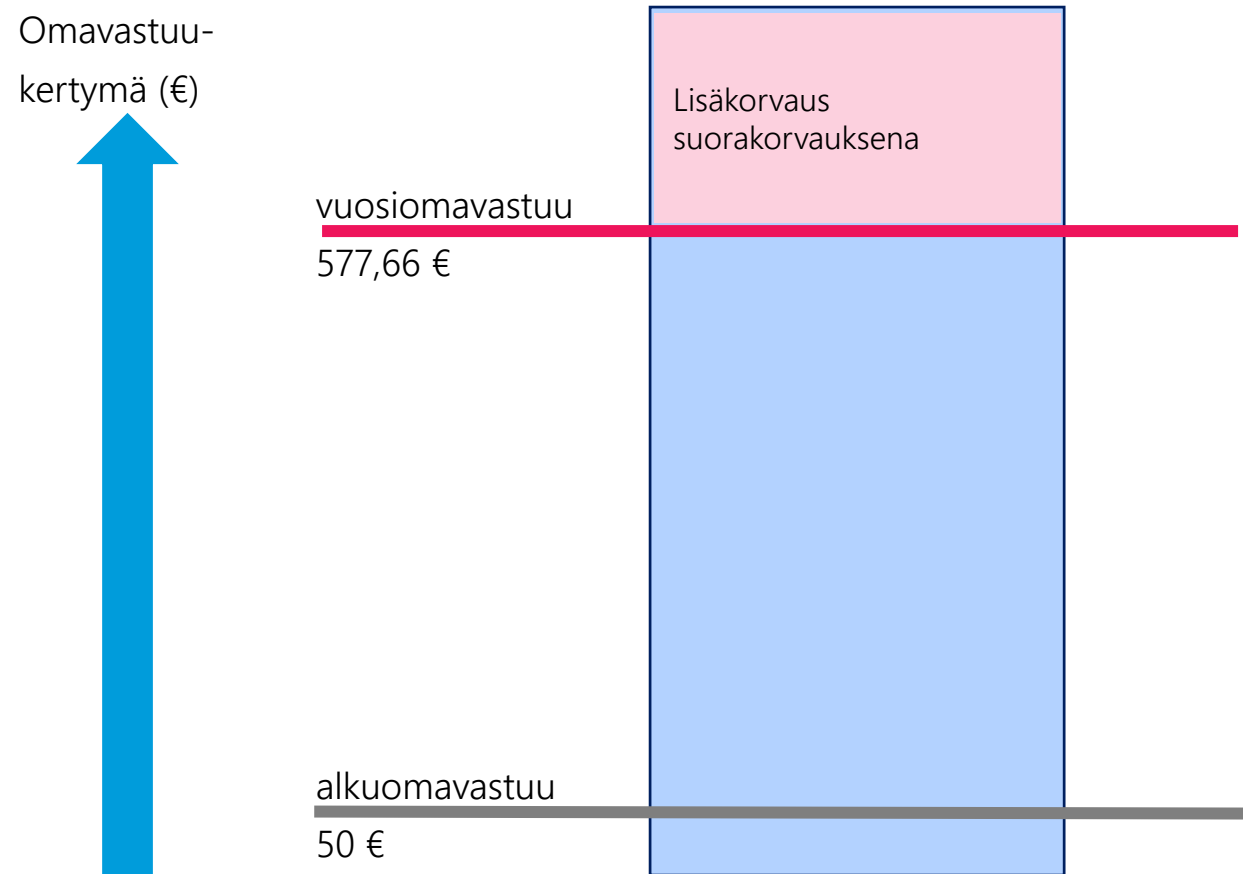
Asiakkaan reaaliaikainen vuosiomavastuu 1.1.2020 - lisäkorvaus suorakorvauksena jo rajaostosta

- Vuosiomavastuukertymät välittyvät apteekkeihin reaaliaikaisina Kelan suorakorvaustietojen kyselypalvelun välityksellä.
- Apteekkijärjestelmä huomioi kyselypalvelusta saadun vuosiomavastuukertymätiedon.
 - ⇒ **Asiakas saa apteekissa lisäkorvauksen vuosiomavastuurajan (lääkekaton) ylittävästä ostosta (rajaosto) automaattisesti.**
 - ⇒ Apteekkijärjestelmä järjestää oston (reseptit oston sisällä) asiakkaalle edullisimmalla tavalla ja perii omavastuun niin monesta lääkkeestä kuin lisäkorvausta maksetaan.

Asiakkaan reaaliaikainen vuosiomavastuu 1.1.2020 - lisäkorvaus suorakorvauksena jo rajaostosta

- Asiakkaan ei tarvitse enää hakea rajaostosta lisäkorvausta jälkikäteen Kelasta.
- Apteekin ei tarvitse hakea rajaostosta lisäkorvausta Kelasta erillisellä valtakirjamenettelyllä
 - Kalliita lääkkeitä koskeva valtakirjamenettely poistuu käytöstä.
- Asiakkaat eivät saa Kelasta ilmoituskirjettä vuosiomavastuun ylittymisestä.

Vuosiomavastuun ylittyminen vuoden ensimmäisellä ostolla (ns. rajaosto), tuleva vuosi 2020

- Asiakas saa lisäkorvauksen suoraan apteekissa.
- Rajaosto voi sisältää useampia eri lääkkeitä.
- Apteekkijärjestelmä hakee Kelan suorakorvaustietojen kyselypalvelusta **reaaliaikaisen(!)** tiedon asiakkaan omavastuusta (puuttuvasta summasta).
- Asiakas maksaa vuoden ensimmäisellä ostolla vuosiomavastuun 577,66 € (sisältäen alkuomavastuun 50 €) + lääkekohtaisen omavastuun 2,50 € / lääke tai poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun 0,21 €/vko / lääke.
- Asiakas ei hae jälkikäteen Kelasta lisäkorvausta.
- Apteekki ei hae jälkikäteen valtakirjalla Kelasta lisäkorvausta

Kelan kyselypalvelusta apteekille välittyvät tiedot

- Apteekki saa suorakorvaustietojen kyselypalvelusta reaaliaikaiset tiedot asiakkaan jäljellä olevasta eli vielä puuttuvasta
 - Alkuomavastuun määrästä
 - Vuosiomavastuun määrästä
- Ennen asiakkaan vuoden ensimmäistä ostokertaa apteekille välittyy tieto
 - Jäljellä oleva alkuomavastuun määrä: 50 €
 - Jäljellä oleva vuosiomavastuun määrä: 577,66 €
- Kun alku- ja vuosiomavastuu on kokonaisuudessaan maksettu, apteekille välittyy tieto
 - Jäljellä oleva alkuomavastuun määrä: 0 €
 - Jäljellä oleva vuosiomavastuun määrä: 0 €

Kelan asiointipalvelusta asiakkaalle näkyvät tiedot

- Asiakas voi seurata Kelan sähköisestä asiointipalvelusta www.kela.fi/asiointi alku- ja vuosiomavastuunsa kertymistä reaaliaikaisesti.
- Asiointipalvelussa asiakas näkee maksamansa omavastuukertymät euroina (€).
 - ⇒ Alkuomavastuu ja vuosiomavastuu kertyy, kunnes se on täynnä.
 - Kun alkuomavastuu on täynnä, näytetään tieto "Täyttynyt"
 - Kun vuosiomavastuu on täynnä, näytetään tieto "Täyttynyt"

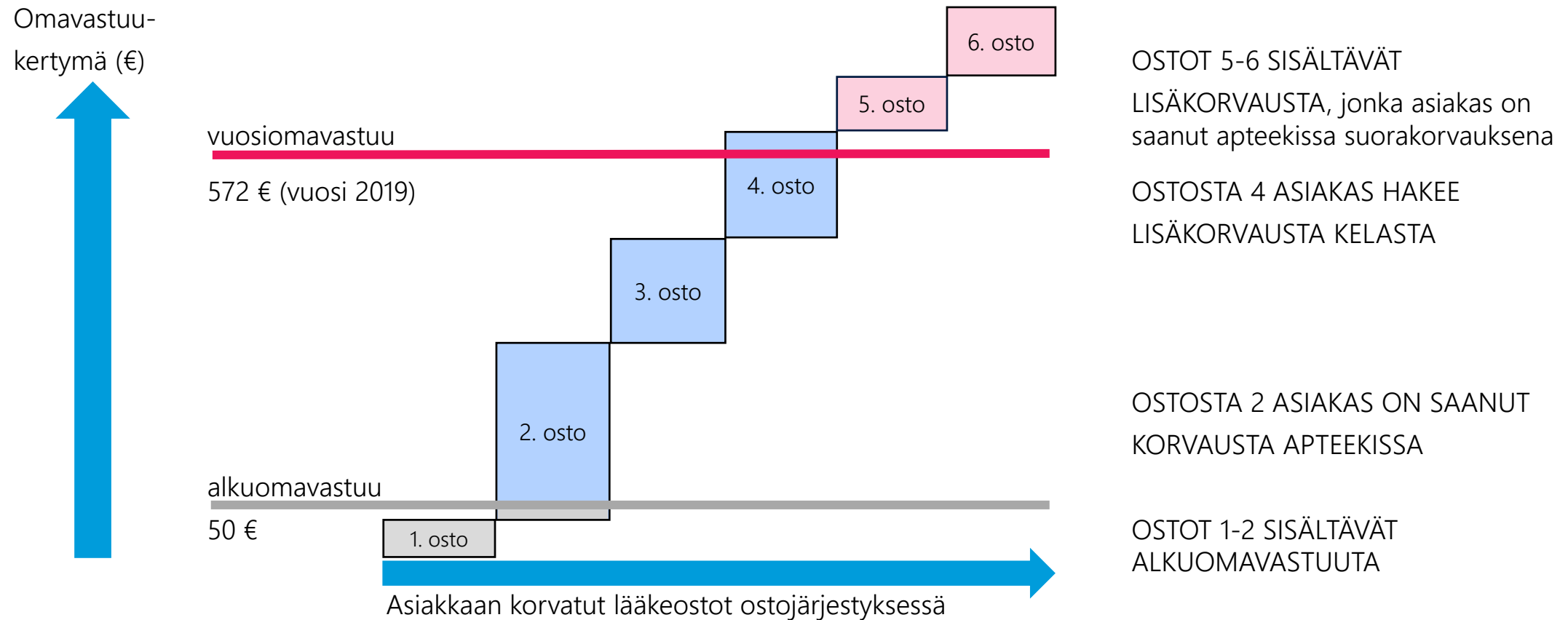
Kelan asiointipalvelusta asiakkaalle näkyvät tiedot

- Apteekille puolestaan välittyy tieto jäljellä olevasta omavastuusta eli siitä kuinka paljon asiakkaan vielä pitää maksaa ennen kuin omavastuurajat täyttyvät.
- Esimerkki. Asiakas on maksanut alkuomavastuun (kerryttää vuosiomavastuuta) ja osan vuosiomavastuusta. Vuosiomavastuukertymä on yht. 200,00 €.
 - Asiakas näkee asiointipalvelussa, että alkuomavastuukertymä on *"Täyttynyt"*
 - Asiakas näkee asiointipalvelussa, että vuosiomavastuukertymä on 200 €
 - Apteekille välittyy tieto, että asiakkaan jäljellä oleva vuosiomavastuun määrä on 377,66 €
⇒ Tiedot ovat keskenään ok!

Miten reaaliaikaisuus toimii?

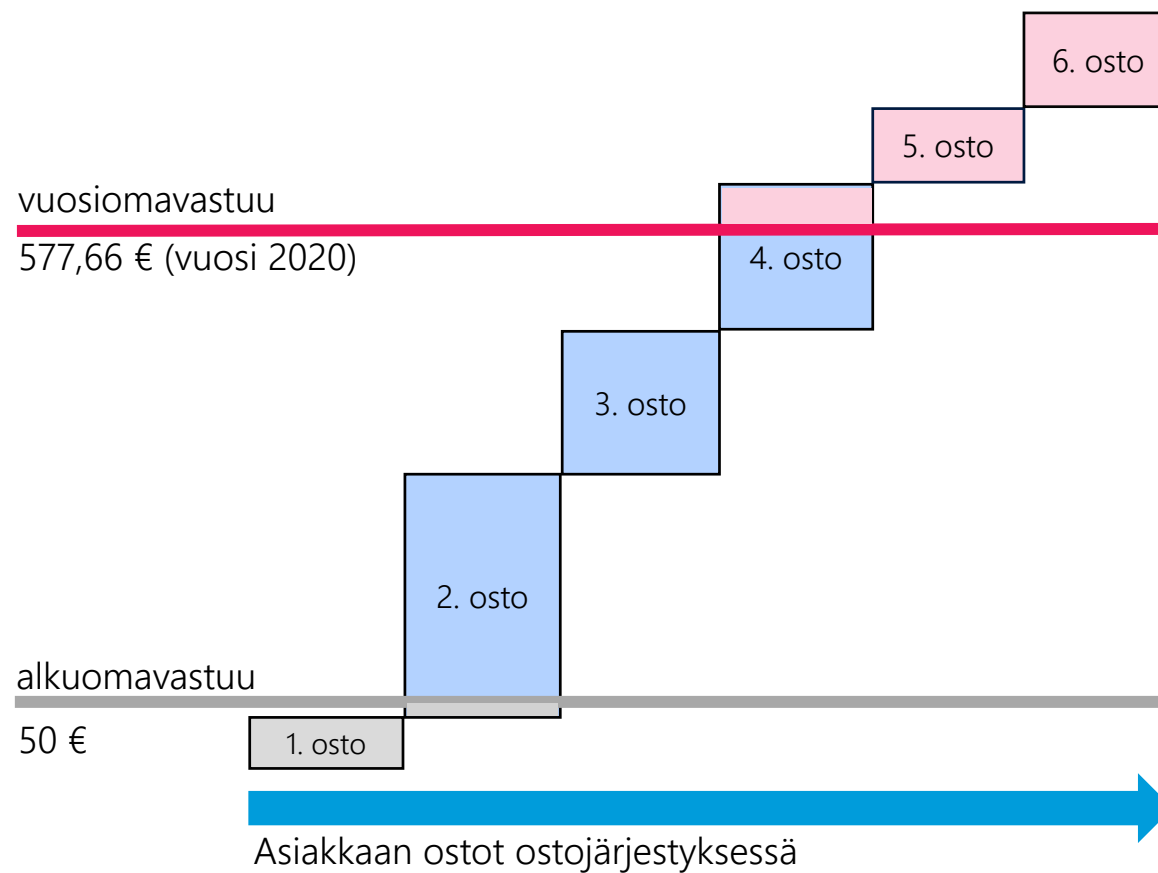
- Asiakkaiden alku- ja vuosiomavastuukertymät päivittyvät apteekeista tulleiden tietojen mukaisessa järjestyksessä osto ostolta.
- Kun apteekki hyväksyy asiakkaan lääkeoston toimitetuksi ja lähettää ostotiedot Kelaan (apteekkijärjestelmästä riippuen terminä: toimitetaan/hyväksytään/kuitataan)
 - ⇒ asiakkaan omavastuut päivittyvät **välittömästi** Kelan järjestelmiin esim. suorakorvaustietojen kyselypalveluun.
 - ⇒ kertymät ovat **heti** kaikkien apteekkien käytettävissä asiakkaan seuraavan lääkeoston korvauslaskentaa varten.

Asiakkaan alku- ja vuosiomavastuun kertyminen ostojärjestyksessä, kuluva vuosi 2019

Asiakkaan alku- ja vuosiomavastuun kertyminen ostojärjestyksessä, tuleva vuosi 2020

Ostavastuu-
kertymä (€)

OSTOISTA 5-6 LISÄKORVAUS
APTEEKISTA KUTEN AIEMMINKIN

OSTO 4 ELI NS. RAJAOSTO.
ASIAKAS SAA LISÄKORVAUKSEN JO
APTEEKISSA.

OSTOSTA 2 ASIAKAS ON
SAANUT KORVAUSTA APTEEKISSA

OSTOT 1-2 SISÄLTÄVÄT
ALKUOMAVASTUUTA

Miten reaaliaikaisuus toimii ja mitä se edellyttää apteekilta?

- Aiempiin ostoihin tehtävät **korjaukset** voivat muuttaa kaikkien sitä seuranneiden ostojen korvauslaskentaa.
 - ⇒ Apteekeissa on pyrittävä toimintatapoihin, joilla voidaan minimoida tilanteet, joissa ostoa jouduttaisiin korjaamaan jälkikäteen tai joissa korjauksen tekeminen viivästyisi.
 - ⇒ Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että asiakkaan lääkeoston hinta- ja korvaustiedot sekä pakkausten lukumäärätiedot ovat Kelassa (ja Reseptikeskuksessa) aina ajan tasalla.

Miten reaaliaikaisuus toimii ja mitä se edellyttää apteekilta?

- Asiakkaan alkuomavastuun ja vuosiomavastuun määrän ajantasaisuus ja oikeellisuus edellyttää, että lääkeostojen tiedonsiirto on reaaliaikaista.
⇒ Ostotiedot on lähetettävä Kelaan reaaliaikaisesti, ei etukäteen eikä myöskään jälkikäteen.
- Kelalle saa lähettää ostotiedot vain niistä lääkepakkauksista, jotka on todellisuudessa **luovutettu asiakkaalle** (Apteekkien SV-ohjeet kohta 11).
- Osatoimituksella tarkoitetaan tilannetta, jossa asiakas saa ensimmäisellä asiointikerralla vain osan hinnoitellusta lääkemäärästä, koska apteekin varastossa ei ole koko lääkemäärää.

Korvattujen lääkkeiden osatoimitukset

- Osatoimitukset ovat sallittuja **vain** lääkkeissä, joista asiakas maksaa **lääkekohtaisen omavastuun** eli
 - Lääkkeet, joista asiakas saa **ylemmän erityiskorvauksen** ja
 - Lääkkeet, joista asiakas saa **lisäkorvauksen**.
 - Apteekkien SV-ohjeet, kohdat 6.4 ja 7.4.2.
 - ⇒ Näissäkään lääkkeissä ostotietoja ei voi lähettää Kelaan, jos asiakkaalle ei ole luovutettu yhtään pakkausta.
- ⇒ Edellä mainituissa tilanteissa pakkausten lukumääriin tehtävät jälkikäteiskorjaukset eivät yleensä vaikuta asiakkaan omavastuuseen (ellei kyseessä ole osto, joka sisältää alkuomavastuuta).

Korvattujen lääkkeiden osatoimitukset

- Pakkausten lukumääriin tehtävät jälkikäteiskorjaukset muuttavat aina apteekin Kelalta saamaa tilitystä (eli korvauksen määrää).
- Suositeltavaa on, että asiakas ostaisi aina koko lääkemäärän vasta sitten, kun kaikki lääkepakkaukset ovat apteekissa luovutettavissa.
⇒ Näin toimien pyritään välttämään työläät korjaukset sekä apteekissa että Kelassa.

Miten reaaliaikaisuus toimii ja mitä se edellyttää apteekilta? Oston korjaus apteekissa

- Jos asiakkaan ostossa havaitaan korjaustarve tai virhe, on tärkeää, että se korjataan välittömästi.
- Kun virhe ehditään korjata ennen asiakkaan seuraavaa lääkeostoa, seuraavan oston korvauslaskennan perusteena oleva omavastuukertymä on oikein.
⇒ Mitä useamman oston asiakas on ehtinyt virheellisen oston jälkeen tehdä, sitä monimutkaisempaa on korjata virhettä jälkikäteen.

Miten reaaliaikaisuus toimii ja mitä se edellyttää apteekilta? Oston korjaus apteekissa

- Apteekeilla on mahdollisuus korjata tai poistaa oston tietoja itsenäisesti seuraavan vuorokauden puolelle klo 01.00 asti.
- Klo 01.00 jälkeen Kelan ja apteekin välinen rajapinta sulkeutuu eikä apteekki voi itse korjata oston tietoja. Samalla ostot muodostavat apteekille päiväkohtaisen tilityserän, jota voidaan korjata vain Kelassa.
- Tämän aikarajan jälkeen apteekki ei voi korjata ostoa itsenäisesti, vaan apteekin pitää **ensin olla** puhelimitse yhteydessä Kelaan ([puhelinpalvelu apteekkeille](#)).
- Apteekki ilmoittaa korjattavan oston numeron, ostopäivän, henkilötunnuksen, korjattavan tiedon ja korjauksen syyn.

Miten reaaliaikaisuus toimii ja mitä se edellyttää apteekilta? Uusi korjattu osto

⇒ Apteekki voi tehdä mahdollisen uuden korjatun oston asiakkaalle vasta, kun Kela on ilmoittanut, että oston saa tehdä uudelleen ja ostoon voi hakea päivittyneet suorakorvaustiedot.

Ostojen korjaus

- Korjaukset tehdään aina järjestelmätoimittajan ja Kelan antamien ohjeiden mukaan.
- Kela kysyy apteekilta syyn oston korjaukselle. Korjauspyyntöjen syitä seurataan.
- Myös asiakkaat saattavat kysyä Kelasta syytä omavastuukertymiin tulleista muutoksista.
- Jos jälkikäteisten oston korjausten vuoksi asiakkaan alkuomavastuu tai vuosiomavastuu ei enää ylitykään, Kela lähettää asiakkaalle siitä tiedon Viestit-palvelulla tai kirjeellä.

Apteekkitilityksen tarkastus ja korjausesitys Kelasta

- Apteekin välittämät lääkeostotiedot tarkistetaan Kelassa päivittäin.
- Tarkistuksen tavoitteena on varmistaa, että
 - asiakkaat ovat saaneet heille kuuluvat lääkekorvaukset sairausvakuutuslain mukaisesti.
 - apteekki on noudattanut suorakorvaussopimusta ja Apteekkien SV-ohjeita.
- ⇒ Näin varmistetaan se, että asiakkaat ja apteekit ovat yhdenvertaisessa asemassa koko maassa.
- Kela ilmoittaa apteekille lääkeostotiedoissa havaituista puutteista, virheistä tai korjauksista kirjeillä, joista käytetään nimitystä huomautus, **korjausesitys** tai korjausilmoitus.

Korjausesitys ja oston korjaus

- Korjausesitys lähetetään virheistä, joiden perusteella esitetään korjauksen tekemistä apteekin tilitykseen.
- Havaitun virheen mukaan esitetään joko korvauksen vähentämistä tai virhemaksun perimistä.
- Apteekilla pyydetään vastine korjausesitykseen.
 - ⇒ Asiakkaan lääkeostotietojen ajantasaisuuden varmistamiseksi suositellaan, että apteekit antaisivat vastineen puhelimitse tai suojatulla sähköpostilla mahdollisimman pian.
 - ⇒ Etenkin tilanteessa, jossa apteekki hyväksyy Kelan korjausesityksen, vastine olisi annettava mahdollisimman pian (asiakkaan omavastuukertymät saadaan korjattua).

Korjausesitys ja oston korjaus

- Jos apteekki ei anna vastinetta määräaikaan mennessä, Kelan korjaamat tiedot kuitataan voimaan vasta määräajan jälkeen (2 viikkoa)
 - ⇒ Voi muuttaa asiakkaan omavastuukertymiä.
- Jos Kela hyväksyy apteekin antaman vastineen
 - ⇒ Ei muuta asiakkaan omavastuukertymiä.
- Jos apteekilta peritään virhemaksu
 - ⇒ Ei (yleensä) muuta asiakkaan omavastuukertymiä.

Miten reaaliaikaisuus toimii ja mitä se edellyttää apteekilta? Lääkkeet yhteen ostokertaan.

- Asiakkaalle samalla kertaa luovutettavat lääkkeet hinnoitellaan pääsääntöisesti yhteen ostokertaan.
 - ⇒ Apteekkijärjestelmä järjestää rajaoston (reseptit oston sisällä) asiakkaalle edullisimmalla tavalla ja perii lääkekohtaisen omavastuun niin monesta lääkkeestä kuin lisäkorvausta maksetaan.
- Tietyissä **erityistilanteissa** asiakkaalle luovutettavat lääkkeet on kirjattava erilliseen ostokertaan:
 - samanaikaisesti toimitettavat annosjaellut lääkkeet kirjataan samaan (yhteen) ostokertaan.
 - samanaikaisesti toimitettavat poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun piiriin kuuluvat lääkkeet (esim. klotsapiini ja dialyysiliuokset) kirjataan samaan (yhteen) ostokertaan.

Miten reaaliaikaisuus toimii ja mitä se edellyttää apteekilta? Erityistilanteet, joissa asiakkaalle on useampi osto.

- Kun asiakkaalle täytyy tehdä samalla kertaa toimitettavista lääkkeistä enemmän kuin yksi osto, ostot käsitellään peräkkäin.
- Edellinen osto lähetetään Kelaan aina ennen seuraavan oston aloittamista, jolloin edellisen oston tiedot ovat päivittäneet asiakkaan alkuomavastuu- ja vuosiomavastuukertymät Kelan kyselypalveluun.
⇒ Kun seuraava osto aloitetaan, haetaan kyselypalvelun tiedot uudelleen. Tällöin asiakkaan korvaustiedot, kuten päivittynyt alkuomavastuu ja vuosiomavastuu tulevat oikein myös seuraavaan ostoon.

Miten reaaliaikaisuus toimii ja mitä se edellyttää apteekilta? Virheen mahdollisuus, jos useampi osto avoimna samaan aikaan.

- Virheitä syntyy, kun samalla asiakkaalla on apteekkijärjestelmässä avoimna useampi osto yhtä aikaa ja kaikissa niissä on sama lähtötilanteen alku- tai vuosiomavastuu.
- Jos asiakkaan kaikissa avoimna olevissa ostokerroissa on sama lähtötilanteen alkuomavastuusumma (esimerkiksi jäljellä (=maksamatta) 50 euroa), on korvauslaskenta väärin ja apteekki perii asiakkaalta liikaa alkuomavastuuta.
- Kun ostot ovat avoimna samaan aikaan, niin alkuomavastuusumma ei päivyty jälkimmäiseen ostoon ensimmäisen oston lähettämisen jälkeen, ellei asiakkaan suorakorvaustietoja haeta jälkimmäiseen ostoon uudelleen kyselypalvelusta.

Suorakorvaustietojen kyselypalvelun häiriötilanne

- Alkuomavastuun osalta toimitaan kuin se olisi **maksettu kokonaan** eli aivan kuten tähänkin asti.
- Vuosiomavastuun osalta käytäntö on päinvastainen: Vuosiomavastuun osalta toimitaan kuten vuosiomavastuu olisi **maksamatta kokonaan**.
- Jos lääkekatto täyttyy häiriötilanteessa yhdellä ostolla (jossa voi olla monta lääkettä), asiakas saa ostosta lisäkorvauksen suorakorvauksena.

Yhteenveto

1. Ostotiedot Kelalle vain niistä lääkepakkauksista, jotka on todellisuudessa luovutettu asiakkaalle.
Poikkeus: Ylempi erityiskorvausryhmä ja lisäkorvaus, joista asiakas maksaa lääkekohtaisen omavastuun.
2. Ostojen jälkikäteiset korjaustarpeet minimoidaan.
3. Jos havaitaan tarve oston korjaukselle, oston korjaukseen ryhdytään viipymättä, jotta virhe ei kertautuisi asiakkaan seuraavissa lääkeostoissa.
4. Valmisteet yhteen samaan ostoon
Poikkeus: Annosjaellut ja poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun piiriin kuuluvat lääkkeet
5. Jokaisen oston yhteydessä haetaan kyselypalvelusta ajantasaiset tiedot.
6. Apteekissa ollaan tietoisia käytössä olevan apteekkijärjestelmän toiminnasta ja ohjeistuksesta. Erityisesti on tärkeä tiedostaa, että lääkeoston omavastuu päivittyy välittömästi asiakkaan tietoihin Kelan kyselypalvelussa, kun lääkeosto lähetetään Kelalle.

Lopuksi

- Kela ja sopimuskumppanit seuraavat reaalikaton toimeenpanon onnistuneisuutta ja asiakasvaikutuksia.
- Kela ja sopimuskumppanit kehittävät yhteistyössä apteekkien ja Kelan välistä toimintaa.

Totun tilitysmenettely: Muu kustannus

- Paperisesta laskutuksesta siirrytään sähköiseen laskutukseen seuraavien kustannusten osalta:
 - lääkeannostelija
 - tilanjatke (lääkemääräyksellä määrätty)
 - injektioruisku ja neula
 - dosetti (lääkemääräyksellä määrätty)
 - Fimean erityislupamaksu, tavanomainen
 - Fimean erityislupamaksu, pikalupa
- ⇒ Tiedot välitetään Kelaan reseptitietojen yhteydessä Muu Kustannus-kohdassa.
- Muutos toteutetaan reaalikaton teknisten muutosten yhteydessä.
- Muista muutoksista tiedotetaan perustoimeentulotuen apteekkitiedotteella.

Kiitos mielenkiinnosta!

Kela, Etuuspalvelun lakiyksikkö,
Terveystuotoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä
28.11.2019

